

Notat vedrørende ”Nyt potentialekort med forbedret ådalstema – potentialekort for minivådområder”

Notat fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi
og
DCA - Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug

Dato: 22. november 2019

Mogens H. Greve¹, Christen Duus Børgesen¹, Brian Kronvang², Hans Estrup Andersen² & Carl Christian Hoffmann²

¹ Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi

² Aarhus Universitet, Institut for Bioscience

Rekvirent:
Landbrugsstyrelsen
Att.: Emil Haahr Vibild

Antal sider: 3

Kvalitetssikring, centret:
Signe Jung-Madsen, DCE
Lene Hegelund, DCA

Problemstilling

I foråret 2019 blev der fremsendt en bestilling til DCA vedr. en opdatering af "Potentialkort for minivådområder". Baggrunden for bestillingen var at Landbrugsstyrelsen ønskede en bedre afgrænsning af ådale på potentialkortet, for at undgå at arealer fejlagtigt klassificeres som "lavbund i ådal" og dermed ikke egnet til placering af minivådområder og omvendt.

Det opdaterede kort og tilhørende notat blev leveret til Landbrugsstyrelsen hhv. 31.05.2019 og 10.07.2019

Formålet med potentialkortet er at have et første screeningsværktøj for en evt. placering af et konstrueret minivådområde. Processen hen mod tilladelse til etablering af et minivådområde har flere trin, startende med potentialkortet, hvorefter oplandskonsulenter ved inspektion af området skal give en tilkendegivelse af, om området umiddelbart er egnet. Herefter skal kommunen vurdere placeringen ud fra andre forhold, herunder beskyttelse af området, vandføring i recipienten, planer for naturlige vådområder eller andre lokale miljøbeskyttelser. Kortet hverken kan eller skal altså stå alene som udpegningsgrundlag.

I høringsfasen af det opdaterede potentialkort har Institut for Bioscience sat spørgsmålstegn ved, om det anvendte vandløbstema og den efterfølgende afgrænsning af ådalene i tilstrækkelig grad sikrer kvaliteten af kortet som screeningsværktøj. Følgende kritikpunkter er fremført:

1. Behovet for at sikre kulstofrige (>6% OC) jorder til en fremtidig vådområdeindsats i forbindelse med Vandplaner, Klimaplaner, mv.
2. Behovet for at sikre vandløb til en fremtidig restaureringsindsats for at opfylde målene i Vandplanerne.
3. Behovet for at sikre de grundvandsfødte terrestriske økosystemers restaurering for en øget biodiversitet i fremtidens ådale.
4. Behovet for at sikre, at de kulstofrige jorder kan udtages for at beskytte dem mod afvanding og afbrænding af kulstofpuljen i jorden.

En analyse viser dog, at på trods af at det nye ådalstema afgrænser et væsentligt mindre areal, er en større del af de organiske jorde (>12% OC) indeholdt i dette tema i forhold til de gamle ådalsafgrænsninger.

En væsentlig årsag til kritikpunkterne af det opdaterede potentialkort med ådalstema kan bero på det vandløbstema, der er anvendt i udviklingen af ådalstemaet.

Der mangler på nuværende tidspunkt et godt opdateret sammenhængende vandløbstema i Danmark. Det opdaterede potentialkort er grundet fejl i kommunikation mellem de involverede blevet udarbejdet med et forældet vandløbstema, der kun indeholder ca. 27.000 km vandløb. I processen for at kortlægge afgrænsningen af ådale, blev det ca. 25 år gamle vandløbstemaet yderligere reduceret til ca. 16.000 km i det anvendte vandløbstema. Reduktionen skyldes, at mange små grøfter og vandløb ikke lå i en ådal. De tilbageværende vandløb er anvendt som udgangspunkt for dannelsen af det nye ådalstema.

Anvendelsen af det nye ådalstema har haft den konsekvens, at ca. 175.000 ha jorder er omklassificeret fra lavbund i ådal, og dermed nu er i kategorierne 'egnet areal', 'betinget egnet areal' og 'potentielt egnet areal'.

En hurtig, overordnet gennemgang af potentialekortet fra 10. juli 2019 tyder på, at de mange udeladte vandløb medfører, at flere små sideådale ikke er blevet omfattet af det nye ådalstema og derved vil indgå som enten 'egnede', 'potentielt egnede' eller 'betinget egnet'.

Det nye potentialkort risikerer dermed at give mange forslag til placeringer af mini-vådområder, der fremover vil kunne risikere at blive påvirket af grundvandsindstrømning.

Løsning

På baggrund af ovenstående har DCA og DCE med de to institutter for Agroøkologi og Bioscience afholdt møde den 19. november 2019. På mødet blev det besluttet, at der skal gennemføres en hurtig intern analyse og granskning af det nye potentialekort med følgende elementer:

1. En analyse af konsekvenserne af ændringerne fra det 'gamle' 2016 potentialekort til det nye potentialekort (2019 versionen) i f.eks. 10 regioner af Danmark.
2. En analyse af hvilke vandløbstemaer der skal anvendes i udarbejdelsen af en eventuel opdatering af potentialekortets ådalstema.
3. En analyse af konsekvenserne af den anvendte metode til ådals-afgrænsning (konsekvenser i forhold til ådalen og dens natur og miljø) og om denne metode kan gennemføres for ikke-sammenhængende vandløbsnetværk.

For at sikre at områder, der betegnes som egnede eller betingede egnede, ikke er områder, hvor der er planlagte andre vandløbs- eller miljøindsatser med vandplaner eller andre miljøindsatser, som potentielt kan kolliderer med etablering af et minivådområde, skal der undersøges om instruksen til oplandskonsulenter og sagsbehandlere i kommunerne er fyldestgørende. Hvis disse ikke er fyldestgørende, skal disse præciseres.

Det er besluttet, at nedsætte en projektgruppe der indeholder både repræsentanter fra DCE/Bioscience og DCA/Agroøkologi. Gruppen udarbejder hurtigst muligt et nyt fælles grundlag til brug for en eventuel justering af det nye potentialekort (vandløbstema og ådals-afgrænsning), hvorefter et sådant kort kan udarbejdes.

En projektbeskrivelse for dette vil hurtigst muligt blive udarbejdet mellem DCA og DCE med en tidsplan for afslutning af arbejdet.